

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Današnji list smo poslali tudi še vsem tistim naročnikom, kateri so še za nazaj zaostali z naročnino. — Nadaljne številke bomo pa pošiljali le vsem onim, kateri so za preteklo leto svojo naročnino poravnali ali so pa nam vsaj naznanili, da bodo zaostanek v kratkem poravnali, ter seveda vsem onim, kateri so nam naročnino že za leto 1906 vposlali. Naročnina ostane 2 K na leto.

GOSPODARSTVO.

Skrbimo za travnike.

Dobri travniki so glavna pomoč za napredek živinoreje in srečni so kraji, kjer je dosti travniščine in kjer se travniki dobro obdelujejo in gnoje. Kaj pa

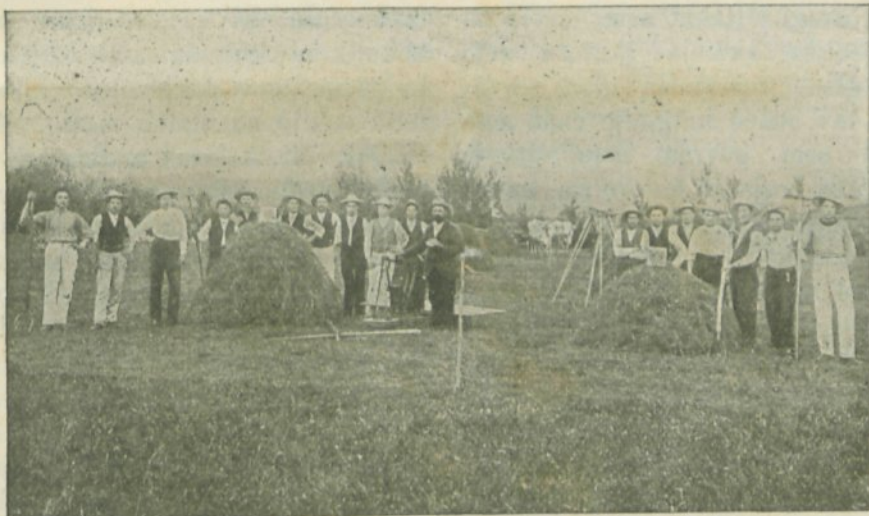
vidimo pri nas po Dolenjskem? Namesto da bi se travniki skrbno gnojili in obdelovali, namesto da bi jih razširjevali glede na veliko važnost živinoreje, se godi pa ravno nasprotno; travniki se zanemarjajo in preravajo v njive. Namesto dobrih trav in zelišč vidiš po naših travnikih navadno vse polno mahu in slabih trav, ki razodevajo na vsem, da trpe pomanj-

kanje in da ne morejo vspevati. S takimi travniki je naši živinoreji bore malo pomagano in dokler se razmere v tem pogledu korenito ne izpremenijo, toliko časa ni misliti, da bi se naša živinoreja popela na dosti višjo stopinjo.

Travnikom je treba gnoja ravno tako kakor ga je treba drugim rastlinam. Travnike je treba pa tudi obdelovati. Le v tem slučaju se smemo nadejati bogatih in dobrih košenj in le v tem slučaju nam postanejo travniki zares važna pomoč za izboljšanje naše živinoreje. Na težki in mahoviti zemlji naj bi se travniki vsako pomlad dobro prevlekli s travniško brano, da se iztrebi škodljivi mah, ki kvari rušo v vsakem pogledu. Na malih prostorih opravimo to delo tudi z železnimi grabljami. Razun tega moramo pa travnike tudi redno gnojiti. Za primerno gnojenje so travniki tako hvaležni, da bi moral slep biti, kdor bi tega ne priznal. Tudi naši gospodarji poznajo prav dobro, kako koristno vpliva gnoj po naših travnikih, le žal, da premalo ce-

nijo korist in potrebo takega gnojenja. Vsak se je že prepričal, kako ugodno vpliva gnojnica, če prihaja iz vasi na kak bližnji travnik, ali skoro nobenemu ne pride na misel, da bi napravil gnojnično jamo, da bi nabiral gnojnico in jo porabljal za svoje travnike. Iz celih vasi odteka gnojnica v nemar in se zgubava v tla ali v bližnjo vodo, dočim trpijo travniki pomanjkanje leto za letom. Taka je slika, ki se odpira našim očem skoro povsod na kmetih, kamor pogledamo. Za gnojenje travnikov se najbolj priporoča gnojnica in umetna gnojila. Pred vsem je važna gnojnica, ker se lahko doma dobiva brez posebnih stroškov. Denar, ki ga izdamo za napravo gnojnične jame, je bolj naložen, kakor če bi ga dali v hranilnico.

Če nimamo gnojnice ali pa če so travniki preveč oddaljeni, potem naj se rabijo umetna gnojila, ki so važna tudi v tem slučaju, če gnojimo z gnojnico, kajti z gnojnico dajemo zemlji posebno dušik, dočim spravljamo z umetnimi gnojili potrebno fosforovo kislino in kalij v zemljo. Izkušnje, ki jih imamo v zadnjih letih z umetnimi gnojili, so tako ugodne, da bi se morali takega gnojenja

povsod poprijeti. Res da stanejo umetna gnojila precej stroškov, ali ti stroški se povrnejo in poplačajo z obilnimi pridelki, če ne v prvem pa v drugem in tretjem letu. Umetno gnojenje se pozna tri leta. Na kmetijski šoli na Grmu delajo natančne poskušnje z umetnimi gnojili že več let. Te poskušnje so pokazale, da zaležejo gnojila po tri leta in da se v tem času dobro poplačajo in dajejo precej čistega dohodka. Na neki parceli se je dobilo od 1 hektarja v zadnjih treh letih 87 kron čistega dohodka, kar znese na oralu 49 kron. Pridejana podoba kaže tisti del travnika, kjer se delajo razne poskušnje z umetnimi gnojili.

Vsled gnojenja z umetnimi gnojili so se na šoli v Grmu izdatno pomnožili travniški pridelki. Dočim se je prej na 1 ha pridelalo po 25 metr. q centov krme, se je pridelala sedaj po 40 metr. centov na leto. Travniki se gnoje vsako tretje leto in se jemlje za 1 hektar po 600 kg. Tomasove žindre in 400 kg. kajnita. Na

1 oralu bi bilo v tem slučaju potrebnih 350 kg. Tomasove žlindre in 200—250 kg. kajnita. Lansko leto se je pričelo rabiti poleg teh gnojil tudi čilski solitar in sicer s prav dobrim vspehom. Čilskega solitra se jemlje po 100 kg. za 1 ha ali po 50 kg. za eno oralo, seveda poleg prej imenovanih gnojil. Čilski solitar vpliva posebno dobro na rast trave, Tomasova žlindra in kajnit pa na rast detelj in stročnatih zelišč. Slično ugodne vspehe z umetnim gnojenjem imajo pa tudi že drugi gospodarji, ki jih rabijo na svojih travnikih v zadostnih množinah. In prav temu dejstvu je pripisati, da pridobivajo umetna gnojila čim dalje bolj na svoji veljavi in da se čim dalje bolj razširjajo. Iz raznih poročil lahko sklepamo, da se je na celem Kranjskem porabilo pretečeno leto do 100 vagonov umetnih gnojil. To jo številka, ki mnogo pove. Seveda je resnica, da z umetnim gnojenjem še dolgo nismo tega dosegli, kar bi se dalo na naših travnikih dobiti. Zato pa skrbimo, da se travniki povsod gnoje in da se z dobrim in močnim gnojenjem pospešujejo dosedanji pičli pridelki.

Zasajajmo koloseke!

Pod tem naslovom sem objavil v 21. številki lanskih „Dolenjskih Novic“ članek, v katerem sem vinogradnikom priporočal, naj pridno zasajajo koloseke, osobito na takem svetu, ki ni za vinograd sposoben, kakor na pašnikih, mejah, puščah itd., ker trtnih kolov v mnogih krajih skoraj dobiti več ni, in še ti kar se jih dobi, so slabi in zelo dragi. Rekel sem, da je za nasaditev kolosekov najboljša akacija, katera zelo močno raste, ni izbirčna glede zemlje in njen les je zelo trpežen. Ker je pa les bodeč in ga je radi tega težko snažiti, priporočal sem pavrsto iste, to je Besonovo akacijo, ki je brez trnja in katero se, kakor sem bil čital v listu „Češki vinogradnik“ v članku deželnega sadjarskega in vinarskega nadzornika v Pragi, na Češkem z zelo dobrim vspehom vpeljali. Pozval sem ob enem čitatelje mojega članka, naj to pavrsto navadne akacije tudi pri nas izkusijo in obljubil sem, da tistim, ki se pri meni zglasijo, preskrbim potrebne sadike. Kako umesten je bil moj klic „zasajajmo koloseke“ in da res kolov zelo primanjkuje, razvidel sem iz neštevilnih vprašanj glede Besonove akacije, njene cene itd., na katere seveda nisem mogel drugače odgovoriti, kakor na tem mestu v posebnem članku. Vrhtega se je več kot 50 vinogradnikov iz Kranjskega, Štajerskega in Primorskega oglasilo za več kakor 30.000 sadik Besonove akacije.

Da vstrežem naročnikom, obrnil sem se do c. kr. deželnega gozdnega nadzorstva v Ljubljani, kakor tudi na razne tvrdke, ki se pečajo s pridelovanjem gozdnih rastlin, a nikjer niso poznali Besonovo akacijo drugač, kakor cepljeno na visoko debelo, kot krogeljasto akacijo za drevorede. Radi tega sem se obrnil na Češko in sicer najprvo do svojega sošolca iz Klosterneuburga, ki je posestnik velikih sadnih in gozdnih drevesnic na Češkem. Ta mi je res ponudil dvoletne sadike Besonove akacije, a po 40 K 100 komadov toraj po neverjetno visoki ceni. Pisal sem mu, da se je najbrž pomotil, ker stane navadne akacije 1000 komadov 30—40 K, odgovoril pa mi je, da ni cena pretirana, ker je ta pavrsta akacija na lastnih koreninah le redka

in ker se da zelo težko pomnoževati. Ker se iz semena sadike rade sprevržejo (entarten), je treba pomnoževati večinoma le po izrastkih iz korenin starih grmov. — Vendarle mi je iz kolegijalnosti znižal ceno močnim, dveletnim rastlinam na 25 kron za 100 komadov in mi je ponudil od istih 400—500 sadik; ceno večletnim maternim rastlinam, katerih ima kakih 50 za oddati, pa po 1 krono. Ob enem mi je pa obljubil, da se bode potrudil preskrbeti pri drugih, njemu znanih tvrdkah, večjo množino sadik. Da najdem kak izdatnejši in ako mogoče še cenejši vir za nabavo potrebnih sadik, obrnil sem se do pisatelja dotičnega članka v „Češkem Vinogradniku“ s primernim vprašanjem. Tudi ta gospod mi ni mogel imenovati tvrdke, kjer bi dobil večjo množino Besonove akacije, ker se ista, kakor pravi, v drevesnicah še malo pomnožuje, zato ker je še malo znana in se malo zahteva. Kulturo in način pomnoževanja mi je pa natančno opisal, iz katerega opisa, kot za nas najvažnejše, posnemam sledeče: Besonova akacija se pomnožuje lahko iz semena, ki se seje meseca aprila z dobro zemljo na prostem. Mlade rastline so nekoliko občutljive proti mrazu, zato se ne sme prezgodaj sejati. Mnoge se prevržejo v navadno akacijo. Dveletne ali triletno sadike se potem sadijo na stalno mesto. Seme se dobi pri tvrdki Josef Jenewein v Inomostu (Innsbruck) na Tirolskem po 7 kron za 1 kg, a zaloga je le majhna. Drugi, za nas bolj pripraven način, je pomnoževanje po izrastkih iz korenin (Wurzelbrut). Po prvem sekanju kolov namreč začnejo matere rastline poganjati izrastke iz korenin, ki se začetkom meseca marca previdno z nekolikimi koreninicami odrežejo od matere rastline in presadijo v drevesnico, odkoder se potem po dveh letih sadijo na stalno mesto. Ako si kdo napravi matičnjak ali kolosek z Besonovo akacijo, potem se to lahko vedno naprej pomnožuje. Svetujem toraj onim gospodarjem, ki hočejo s to akacijo poskusiti, naj si nabavijo majhno množino sadik in potem naj to vrsto vedno naprej pomnožujejo. Kdor pa hoče že sedaj večji kolosek napraviti, naj se posluži navadne akacije, ki je zato zelo pripravna. Tisoč močnih dveletnih sadik iste ponuja moj sošolec za 30—40 kron.

Prosim torej one gospode, ki so se pri meni zglašili za sadike Besonove akacije, naj mi takoj, — vsaj do 10. februarja naznanijo, koliko ene ali druge vrste akacije naj jim naročim in prosim ob enem odposlati vsaj polovico kupne cene na c. kr. vinarsko nadzorstvo v Rudolfovem, kakor tudi naznaniti svoj natančen naslov, zadnjo pošto in železnično postajo.

Omenjam pa tudi, da mi je gospod c. kr. višji gozdni svetnik ozir. deželni gozdni nadzornik V. Goll obljubil, da se bo ta vrsta akacije pomnoževala od sedaj naprej tudi v c. kr. gozdnih drevesnicah na Kranjskem, v prvi vrsti pa v Novem mestu. Pozneje bomo toraj lahko dobivali sadike Besonove akacije iz domačih, državnih, gozdnih drevesnic. Pri napravi kolosekov, oz. matičnjakov z Besonovo (ali pa tudi navadno) akacijo je na sledeči način postopati. Sadi se 1 m 50 cm v kvadratu. Na dotičnem mestu, kamor ima priti sadika, se zemlja 1 m v kvadratu in 60 cm globoko prerahlja (prerigola) in sicer najbolje že v jeseni, ali pa po zimi. Spomladi, meseca marca ali aprila se sadike posadijo v jamice in pri tem se vsaki dodane kake 3 pesti komposta ali pa eno lopato dobre zemlje,

da se ložje primejo. Drugo leto spomladi se vse rastline 30 cm nad zemljo skrajšajo, in v jeseni istega leta pognojijo s kompostom, ali starim hlevskim gnojem, da se doseže bujnija rašča. Tudi je dobro iz istega vzroka rastline v prvih letih držati plevela proste. Kakor hitro pa postanejo zadosti močne, ne rabijo nobenega oskrbovanja več. Tekom prvih 4—5 let po saditvi postanejo poganjki tako močni, da se po preteku tega časa vrši prvo sekanje kolov tik pri glavi.

Nadaljnje sekanje kolov se vrši vsako 3—4 leta pozneje, kar je odvisno od rašče torej od zemlje itd. Pri prvem sekanju da vsaka rastlina 1—2 kola, pri drugem 2—3 in pri naslednjih 3—5 močnih kolov. Močne kole dajejo rastline še-le od 2. sekanja naprej. Po tem sekanju začnejo tudi rastline v večji meri poganjati koreninske izrastke, ki se rabijo, kakor je bilo že opisano, za nadaljno pomnoževanje. Da se pridela vsako leto potrebna množina kolov, je treba vpeljati kolobarjenje. V ta namen se nasadi vsako leto skozi 5—6 let zaporedoma po en del koloseka, tako da pride zopet v istem vspredu vsako leto en tak del za posekati. Kako veliki morajo biti ti deli, si na podlagi tukaj navedenih podatkov za svoj slučaj vsak posestnik sam lahko izračuna.

Bohuslav Skalicky,

c. kr. vinarski nadzornik za Kranjsko.

Kraljevina.

Kraljevine imamo dve vrsti, namreč tako s popolnoma rudečim grozdem, in tako z rudeče zelenim grozdem. Prva je odločno finejša od druge, kajti ona doseže vsako leto prav gotovo veliko večjo množino sladkora. Res je pa tudi, da druga precej več rodi kakor prva. Odlične lastnosti kraljevine so bile vedno te, da je ona obilno rodila in prav fino vin dajala. Njeno vino bilo je namreč močno, alkohola in okusa bogato, zraven tega je pa tudi prav fino dišalo, podobno kakor fina nemška vina, katera zaradi fine vonjave podobno ali „cvetlična“ vina imenujemo. Ker se takih vin največ na Nemškem ob reki Reni prideluje, imenujemo jih tudi renska vina. Leta 1873 bila je na Dunaju velika svetovna razstava. V tej razstavi odlikoval se je posebno tudi oddelek razstave, v katerem so bila razstavljena vina celega sveta. Med drugimi vini iz Hrvaške, razstavljena je bila tudi kraljevina grofa Kegleviča. In to vino smatralo se je pri pokušnji, dokler se ni zvedlo od kod in od koga je, za rensko, ki je pomotoma zašlo med hrvaška vina. Ker je bila kraljevina od nekdanj odlična trta; se jo je močno priporočevalo. S cepljenjem na ameriško podlogo, spremenila je pa kraljevina precej svoje lastnosti. Ne le na Dolenjskem, ampak tudi na Vipavskem se vinogradniki pritožujejo, da so dandanašnja kraljevinska vina vsa drugačna, nego so bila nekdanj, da so alkohola revna, manjokusna, in le malo dišeča.

Vse te nepovoljne lastnosti kraljevinskega vina izvirajo pa iz nepovoljnega zorenja kraljevine na ameriški podlogi. Dognana resnica je, da na ameriški korenini rasteča kraljevina grozdja tako dobro ne dozori, kakor ga je v prejšnjih časih na lastni korenini. Že celo je pa kraljevina takih lastnostij, ako jo na dolgo obrežujemo, to je, ako narezujemo na njej napence (šparone). V kmetiški šoli na Grmu se je

to do dobrega dognalo. V vinogradu v Cerovcih pri Smolenivasi je bila kraljevina leta 1904 v enem in istem oddelku na dva načina rezana. En del rezan je bil (ker starejši) po francoskem načinu tako, da je bil na vsaki trti po en palec (čep) treh očes in po en napnec (šparon) šestih do osmih očes. Drugi del (ker mlajši) rezan je bil pa na same palce, in sicer sta bila na vsaki trti po dva na dve očesi narezana palca. Ob trgatvi se je pokazalo, da je grozdje na napnencu ene in iste trte veliko slabši dozorelo kakor pa na palcu. Posebno se je pa to pokazalo, da je v oddelku, kateri je bil na same palce rezan, grozdje v obče veliko boljši in popolnoma dozorelo. Ta prikazen je bila povod, da se je v prošlem letu (1905) vse kraljevinske trte v Cerovcih in tudi v drugem šolskem vinogradu na Trškigori, na same palce rezalo in z najboljšim vspehom. — Grozdje dozorelo je prav dobro in popolnoma enakomerno, na vseh trtah jednako. Zato rezalo se boče tudi v bodočnosti vso kraljevino na same palce. V ta namen zamenilo se boče pri nji dozrajšna francosko izgojo s tako imenovano slavonsko, imenovano tudi kozlovsko. Pri tej izgoji se trti izgoji 40 do 50 centimetrov visoko deblo. Na tako nizkem debelu, se pa pri vsakoletnem obrezovanju ne pušča nič napnencev, ampak vsaka trta dobi le 3 do 4 palce treh očes. Na ta način zadobi trta v starem lesu razun debela tudi 3 do 4 kratke takorekoč veje (rogle), katere imenujemo stegnence, in na teh stegnencih se nahajajo palci, na vsakem po eden. Ker zadobi trta pri tej izgoji podobno obliko kakoršno ima takozvana koza pri znani pastirski igri „kozabrin“, imenujemo to izgojo tudi „kozlovsko izgojo“. Pri tej izgoji treba vsaki trti samo en kol. Dolenjci, poprimite se je!

Politični pregled.

Državni zbor se snide v dneh med 23. in 25. t. m. To zasedanje državnega zbora bo brez dvoma jako važno. Na vrsto pridejo: trgovinske pogodbe, rekrutni zakon, zadeve moravskega in najbrž tudi italijanskega vseučilišča ter volivna preosnova.

Glede volivne preosnove se čujejo najrazličnejše vesti. Gotovo je, da se število poslancev precej zviša; Nemci hočejo imeti večje število poslancev ko Slovani, da bi jim bila tako tudi v naprej zagotovljena večina in vlada, a Slovani se temu upirajo kar najodločneje. Dan za dnevom se vrše posvetovanja, ki naj bi ublažila vsa ta in druga nasprotstva. Ministerski predsednik baron Gauč hoče dati Avstriji res duhu časa in potrebam narodov primerno volivno preosnovo, ki naj bo kolikor le mogoče pravična vsem. Volivna preosnova se ne izvrši vsako leto in za to treba postopati pri tako važnem vprašanju res s preudarkom. Razprave prihodnjega zasedanja bodo za to jako zanimive, pomenljive, pa tudi gotovo viharne.

Dopolnilna deželnozborska volitev v ribniško-velikolaškem-kočevskem okraju se je končala dne 4. januarja t. l. z zmago „Slovenske Ljudske stranke“. Dvorni svetnik Šuklje je dobil 1063 glasov, liberalni kandidat gospod Drobnič pa 807 glasov. Ta zmaga je vsekako velikega pomena in za stranko jako častna. Kajti ta kraj je bil vedno nevaren. Proti kandi-

datom katol. narodne ali sedaj slov. ljud. stranke stoje vselej združeni slovenski liberalci in nemški Kočevci ter neznačajni odpadniki lastne stranke. Tako je bilo tudi to pot. Boj je bil zares hud, zmaga za to sijajna. Vse spletke in zvijače združenim nasprotnikom slov. ljud. stranke niso nič pomagale. Naša stranka si polagoma pa stalno pridobiva vedno in povsod več in več pristašev, ker ljudje počasi a vendar le sprevidevajo, komu je pri srcu blagor ljudstva in komu ne.

V zadevi belokranjske železnice je stvar dospela tako daleč, da se skoraj gotovo letošnjo pomlad prične s trasiranjem. Konsorciju sta pristopila gg. Ivan Hribar, župan ljubljanski ter Josip Lenarčič, predsednik trgovske zbornice.

Homatij na Ogrskem še ni konca. Baron Fejervary je mnogokrat zaslišan pri cesarju, a vendar se ne obrača stvar na boljše, ampak na slabše. — Kako podivjani da so Ogrji, priča tale dogodek: V mesto Debrecin se je pripeljal novo imenovani veliki župan Gustav Kovac, že star mož. Na kolodvoru ga je množica surovo napadla, ga položila na mrtvaški voz ter ga neprestano pretepajoč peljala na njegovo namenjeno mu stanovanje. Polomili so mu dva prsta, ga prav po cigansko okradli vseh dragocenostij ter ga pustili vsega v krvi. Prisilili so ga podpisati izjavo da odstopi od svojega mesta. Šele došli vojaki so iztrgali nesrečnega podivjani tolpi. To so tisti olikani Mažari, ki hočejo vladati tudi pri nas v Avstriji in imeti v državi sploh prvo besedo. In sedaj premnogi ogrski listi naravnost hvalijo ta zločinski in zverinski napad! Vrše se stroge preiskave. A briga koga „stroga preiskava“, če je pa kazni mila ali pa je sploh ni. Zaprtih je mnogo oseb, med njimi tudi mnogo odvetnikov! Pridržanost in popustljivost vlade nasproti oholim Mažarom je vsega kriva.

Novo italijansko ministerstvo bo baje prijazno trozvezi.

Na Japoskem vlada v severnih pokrajinah huda lakota. Blizu tri milijone ljudij je za zimo brez živeža. Žalostna posledica vojske!

Za mesto predsednika francoske ljudovlade se potegujeta osobito dva moža: Predsednik senata Fallieres in predsednik zbornice Doumer. Dosedanji predsednik noče biti več izvoljen.

Angleški minister za delo je postal John Burns, prej navaden delavec. Izdal je volivni oklic, ki je poln demokratizma ter napoveduje oster boj zastaranim angleškim uredbam, ki so koristile mogotcem države, ne pa ljudstvu. Kajpada so velikaši vsi proti njemu.

Srbija in Bolgarska sta sklenili carinsko zvezo; to je lep korak k gospodarski neodvisnosti slovanskega Balkana. Avstrijskim vladnim možem to kajpada ni po volji.

Iz Ruskega prihajajo dan na dan še vedno jako žalostne vesti. V Petrogradu je zadušeni splošni štrajk, tudi v Moskvi je zatrt upor, a na Kavkazu se je dvignilo vse prebivalstvo in si sestavilo samo svojo vlado. Tudi preti nova nevarnost, ko se vrnejo nezadovoljni vojaki iz mandžurskega bojišča. — Ruska дума (državni zbor) bo sklicana šele koncem aprila.

LISTEK.

Božični zvonovi.

„Tiho, ate spi,“ je opominjala uboga žena.

Postavila je na pručico poleg postelje vrč vode, zraven položila zadnji košček kruha. Zadnji košček — —.

Ali je že kdo od vas okusil ta občutek, da je dal iz rok zadnji košček kruha in ni imel dosti upanja, da pride kmalu drugi? No, potem veste, kako je bilo ženi pri srcu. In sveti večer je bil!

Otrok je stegnil roko po kruhu, a mati ga potegne za obleko nazaj in mu reče: „Tiho, ate spi. Pojdi, greve iskat kruha, da jutri ne boš več lačna.“

Jutri je božič, a pri hiši ni ne vinarja!

Tiho je odprla duri in odšle ste.

A mož ni spal. Samo mižal je. On, trdi, možati, odločni mož ni mogel več gledati te bede; zato je mižal. Pred seboj pa je videl pot, katero gre njegova žena, v smrt . . . Hotel jo je poklicati nazaj — a glas mu je menda zamrznil v tem mrazu, niti vikniti ne more. Hotel je stopiti k sosedom in jih prositi pomoči, a se ni mogel ganiti na bornem ležišču.

Mrzle, zasnežene ceste.

Tu stopa žena, enega otroka v naročju, drugega ob roki.

Snežinke so ji padale na obraz in obleko; veter se je igral z njimi in jih drvil preko streh sem in tja, kakor se mu je že poljubilo.

Otrok je tipal z ročicama po veliki šipi prodajalniške izložbe. Gorkota lučic je otajala ledene rože na šipi, in lahko je bilo videti lepe, dragocene reči v izložbi. Mrzla ročica se je željno stegala po gorkih oblekah in po sladkem pecivu.

„Mama, lačna sem!“

A mati se ni zmenila za to, lakote je bila navajena!

„Mama, zebe me!“

Mati je zrla na ledeno skorjo, s katero je bila prevlečena reka, rudeče luči na obrežju so se motno svetikale na ledu, ki je bil videti precej debel; par razposajenih dečakov se je drsalo sem in tja. Nasloni se na ograjo mostu. — Led je predebel, bilo bi prepočasi konec življenja. Otroka bi se še ubila na trdnem ledu. A ona? Ali vsi ali pa nobeden!

Pogleda na levi in desni breg. Tu pa tam po hišah že prižigajo božična drevesca.

„Lučice“, zašepeta dete in steza premrle roke po lučicah.

Ljudje so hiteli čez most in potegnili trudno ženo s seboj.

Vsepovsod razsvetljena okna, od vsepovsod veseli, jasni, zvonki otroški glasovi in sladek smeh.

Splazila se je nazaj k svojemu stanovanju — samo pri njej vse temno in mrzlo. Anica se ji je obesila na krilo in tiho ihtela in jokala in cvilila.

„Se bo že našel usmiljen človek, ki bo skrbel za ta dva črvčka“, je šepetala žena.

Počenila je na prag in hotela, naj gre Anica gori k očetu, sama z manjšim otrokom pa pojde — — —. Toda Anica se je bala temne sobe in ni hotela iti in se je še tesneje oprijela materinega krila, kolikor je sploh mogla s premrzlimi prstki.

Vedno manj ljudij je bilo na ulici in žena je spet šla k reki ter nemirno hodila gor in dol ob reki. Samo da bi bila kje kaka široka luknja v ledu! Otroka brž potisne pod led ter še sama skoči notri in končano bo. Tudi ko bi klicala na pomoč, kdo jo bo slišal izpod ledu! Mrzla je sicer voda, a mrzleja vendar ne ko nje udi. In niti našli je ne bodo jutri, da ne bo kalila tem trdosrčnim ljudem božične sreče.

Čuj! V mogočnih in slovesnih glasih se oglase zvonovi stolnice. Sveta noč! Zvonili so zvonovi in peli veselo božičnico, in živahno je postalo na ulicah. Ljudje so od vseh strani hiteli k polnočnici, eni iz radovednosti, eni iz navade, eni iz pobožnosti. A veliko jih je bilo.

Anica posluša zvonjenje.

„Mama“, zašepeta in pokaže z ročico tja, odkoder so še vedno peli zvonovi.

A mati ni slišala. Nje motno, kalno oko se je z zadnjo silo koprneče oziralo po reki, po kaki luknji v ledu.

„Mama“, prosi Anica, potem pa spusti materino krilo in trudne noge jo ubero drobnih korakov tja proti stolnici.

„Anica“, jo kliče mati nazaj. Nikdar še ni smela sama na ulico, ne po dnevu, kaj še le po noči.

A Anica ne sliši, ne uboga. Zvonovi so klicali in otrok tudi hoče imeti svoj božič, in otrok je slušal glas zvonov, v katerem se je utopil slabotni glas matere.

Mati svojega otroka ni hotela zapustiti. — — — Sveta noč v stolnici.

Vsa vrata so bila danes odprta. Mala Anica se je zmuzala med ljudmi v cerkev. Cerkev je bila natlačeno polna vernikov, a za malo Anico je bilo še prostora. Mati v svoji raztrgani obleki in z jokajočim otrokom v naročju, se ni upala notri. Stisnila se je poleg uhoda in sedla na stopnico. Sedaj pa sedaj je pogledala skozi špranjo v durih in videla: Anica kleči pred Jezuškom in moli.

Sv. opravilo je bilo končano. Radostnega srca so verniki zapuščali hišo Gospodovo in biteli domov. In spet so zvonili zvonovi, tako lepo so zvonili in peli, da je marsikomu postalo mehko v duši ter je zaspal v sladkih sanjah v gorki postelji. Cerkev se je praznila.

Nihče se ni zmenil za otroka. V gneči so ga potisnili tja do Marijinega altarja. Anica je pokleknila na spodnjo stopnjico, gledala kvišku s svojimi velikimi očmi, stegovala sklenjeni ročici in molila: „Ljubi Bog, daj nam kruha in naredi očeta zdravega“, tako je molila in že tudi spala po malem.

(Dalje sledi.)

Domače vesti.

(Še nekaj našim naročnikom). Vsem našim cenjenim naročnikom, posebno pa našim dragim Dolenjcem naj velja: Naročajte se bolj množično pred vsemi drugimi listi na svoj domači list: „Dolenjske Novice!“ Naročnina ni velika. Kedor ne zmore obeh kron naenkrat vposlati naj si razdeli na pol leta po eno krono. Dolenjske Novice so eden najbolj koristnih listov za kmetovalce in vlogradnike. Dokazano neprecenljiva je bila njihova korist v občno povzdigo naših vinogradov v preteklih 21 letih. Prosimo toraj prav lepo za stanovitnost in naklonjenost dosedanjih naročnikov ter za naročitev novih. Ako se dela in agitira za druge liste, ter se žrtvuje čas in denar, je pač tembolj nujno pričakovati, da se vsak po svoji moči potruditi tudi za boljši razvoj našega domačega lista, vsaj se tako pripomore le k najboljši stvari: za blagor in napredek Dolenjske. Nečastno bi bilo, ako bi domačim Dolenjskim Novicam vrata zapirali in prav široko odpirali pa tujim listom, ki dohajajo v vsakršnih barvah in oblekah od vseh strani v naše hiše. Pustite nove liste, katerih še ne poznate, ter se tembolj oklepajte in zvesto držite svojega starega lista, katerega poznate, da je Vaš najboljši prijatelj in svetovalec. Ako se bodete v večjem številu naročevali, bomo vam lahko prihodnje leto „Dolenjske Novice“ tudi vsaki teden pošiljali, kar bi bilo gotovo želeti v vsakem oziru.

(Imenovanja.) V sodni službi: sodni adjunkt g. dr. Valentin Flerin v Ilirski Bistrici je prestavljen v Črnomelj; sodni adjunkt g. dr. Jakob Kušej je dobil mesto sodn. adjunkta v okrožju graškega nadsodišča, avskultant g. dr. Fr. Goršič v Črnomlju pa je imenovan za sodn. adjunkta v Il. Bistrici. V politični službi: okrajni komisar g. dr. Fr. V. Mathias je šel iz Novega mesta v Ljubljano k deželni vladi; okrajni komisar g. dr. Anton Pilshofer iz Postojne v Novo mesto; deželni vladni koncipist g. Maks baron Winkler iz Litijske v Novomestu. V poštni službi: g. blagajnik J. Klemenčič iz Novega mesta v Ljubljano; poštni mojster g. J. Nagu v Št. Jerneju, je prestavljen v Črnomelj, manipulan. uradnica gdč. B. Nigris iz Novega mesta v Trst; na njeno mesto je pa došla gdč. Mimi Dostal iz Ljubljane; za poštarja v Št. Jerneju je imenovan pomožni uradnik g. Alojzij Tomažič.

(Umrl) je dne 30. m. m. gospod Franc Klemenčič, c. kr. pisarniški ravnatelj v pok., v 73. letu svoje dobe. — Blagi mož je preстал mnogo bridkega, osobito nebroj boleznih sam in v svoji rodovini, a bil vedno miren, udan in potrpežljiv.

Mnogobrojno spremstvo najodličnejšega občinstva pri pogrebu na novega leta dan je pričalo o sočutju, katerega je imelo naše prebivalstvo s pokojnikom in njegovo nesrečo. — Dne 8. t. m. je umrla v starosti 53 let gospa Fani Binter, vdova c. kr. sodn. kancelista in mati g. Rudolfa Binterja, c. kr. davčnega pristava, po daljši bolezni. N. v. m. p.!

(Umrl) je v Črnomlju posestnik in poštar g. Franc Šušteršič.

(Ženska podružnica Ciril-Methodove družbe za Novo mesto) priredi v nedeljo dne 4. februarja dramatično predstavo „Valenska svatba“, igrokaz v 4 dejanjih, v korist glavni ljubljanski družbi.

(Veselica) kat. društva rokodelskih pomočnikov dne 7. jan. se je obnesla v vsakem oziru dobro. Prav povoljno je bilo petje. A zares lepa je bila igra „Sinovo maščevanje;“ že njena vsebina je jako mikavna, tako, da vzbuja napeto pozornost občinstva, kar se je močno čutilo. Vsi igralci so jako dobro izvršili svojo nalogo; posebno nam je pohvalno omenjati starega, v ječi zaprtega grofa Jamskega, ki je izborni pogodil svojo ulogo; dalje Ivana, mladega grofa, ter Kozmeka; a tudi drugi so se zares potrudili. Da ni bil Robert tak kakor bi bil moral biti, je krivo, ker je moral še-le v najzadnem času prevzeti svojo vlogo, sicer bi se bržčas sploh ne bi bilo igralo. To naj slav. občinstvo upošteva in priznati se mora, da je storil kar je le mogel. Dvorana je bila to pot polna občinstva, ki je viharno pohvalilo igralce dejanje za dejanjem. Zabava v spodnjih prostorih je bila prav živahna.

(Marijanska kongregacija) v Novem mestu priredi 1. in 2. februarja zabavna večera s petjem, s deklamovanjem in z igro: Zmaga poštenja in ljubezni. Kaj željno pričakujemo zopet uprizoritve igre, katera je jako blažilne in podučljive vsebine. Seveda smo že naprej prepričani najlepših uspehov od vrlih nadepolnih mladenk iz Marijanske kongregacije, kateri gotovo tudi takrat ne bodo izostali. Sliši se že zdaj iz občinstva splošno zanimanje za ta dva lepa večera z izvanredno ugodno izbranim sporedom. Natančneje povedala bodo yabila, ki se bodo ravnokar razpošiljala. Nakaznice za sedeže se bodo prodajale od pondeljka dne 29. januarja do četrтка 1. februarja do 5. ure popoldne v prodajalni J. Krajec nasl. in zvečer pa pri blagajni.

(Predstava) Kakor prejšnja leta, tako je tudi zadnje dni minulega leta uprizorila naša vrla deklška Marijina družba iz Šmihela pri Novem mestu gledališko igro „Lurška pastarica.“ Predstavljala se je trikrat, in sicer na praznik sv. Štefana, ter na starega in novega leta dan v samostanu častitih šolskih seter. Petje, kakor tudi igra, je bilo povsem dobro rešeno. Pri tej igri se je pokazalo, da se najdejo tudi med kmečkim ljudstvom moči, ki lahko nastopajo tudi pred izobraženim občinstvom. Le tako hrabro naprej!

(Vabilo na VI. redni občni zbor) „Obrtne zadruge svobodnih, rokodelskih in dopuščenih obrtov za sodni okraj novomeški“, kateri se bode vršil v nedeljo 21. januarja 1906 ob 2. uri popoldan v gostilni „pri Kopaču“ v Novem mestu s sledečim vspredom: 1. Pozdrav in poročilo načelnštva. Poroča g. Frančič. 2. Poročilo tajništva o združnem delovanju v letu 1905 in blagajniškem stanju. Poroča g. Malovič. 3. Sprememba združnih pravil § 4, 4. in 5. odstavka. 4. Pristop k deželni zvezi kranjskih obrtnih zadrug. 5. Obligatorični pristop k mojsterski bolniški blagajni. 6. Volitev načelnika in podnačelnika. 7. Volitev pet odbornikov in jednega namestnika. 8. Posamezni predlogi in raznoterosti.

(Ljudska knjižnica v Kandiji.) Dne 7. januarja 1906 vršil se je občni zbor Ljudske knjižnice v Šmihelu, ter se je sklenilo, da se isto premesti v Kandijo kar se je tudi že zgodilo, in sicer v hišo št. 51, (to je hiša vdove Valentina Appeta). Izvoljeni so bili sledeči gospodje. Gg. Ivan Appe predsednik, Leopold Cigler podpredsednik, Franjo Mrvar tajnik, Franc Ciber blagajnik, Konrad Seifert knjižničar, Josip Vovk in Josip Košir odbornika, Jurij in Vekoslav Košir preglednika. Knjige oddajale se bodo članom od 15. t. m. naprej ob nedeljah od 1—2 ure popoldne in ob četrtrkih od 7—8 ure zvečer. Ustanovil se bode tudi pevski zbor kakor hitro pristopi zadostno število članov za petje sposobnih. Vabijo se vsi prijatelji knjig k pristopu. Članarina znaša za celo leto 1 krono.

(Tukajšne prostovoljno gasilno društvo) bode meseca februarja t. l. priredilo običajno društveno veselico v Čitalnici s srečolovom. Pri veselici bode svirala vojaška godba iz Ljubljane ali pa društvena godba. Ker obhaja letos to človekoljubno društvo svojo 30letnico, hoče se moštvo nabaviti novo društveno obleko. — Kajti 30 let stara ni več za rabo. — Prosi se p. n. sl. občinstvo, da blagovoli kolikor mogoče mnogo dobitkov za srečolov darovati, ker čisti preostanek porabi se za nabavo nove prepotrebne obleke. Daljše in natančneje poročilo o tej veselici, kakor tudi o 30letni slavnosti, objavimo v prihodnji številki.

(Voj. veteransko društvo) priredi svojo veselico v soboto dne 3. febr. Več o tem prihodnjič.

(Mestna hranilnica v Novem mestu.) V mesecu decembru 1905 je 229 strank vložilo 134.147 K 16 h. 211 strank vzdignilo 105.268 K 72 h, torej več vložilo 28.878 K 44 h. 14 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 46.890 K. 208 menic se je eskomptovalo za 77.371 K. Stanje vlog 2.791.968 K 28 h. Denarni promet 572.780 K 55 h. Vseh strank bilo je 1097.

(Poziv na slavno občinstvo mesta in okolice.) Če hoče godba napredovati, treba je tudi gmotne pomoči. — Slišijo se od raznih strani pritožbe, da naša godba premalo v javnosti igra in tudi premalo prihajajo na dan novi komadi; ne pomisli pa nobeden, da vsaki novo vglasbeni komad potrebuje veliko časa oziroma ur za vaje, katere se morajo posebej plačati. Mestne in meščanske garde godbeni odbor bi gotovo vsem tem zaprekam rade volje odpomogel, če bi ga tisti, kateri rujejo zoper, raji gmotno podpirali. Pozivljamo vse prebivalstvo, da vsak po svoji moči podpira godbo, da se zamore sčasoma omogočiti tudi ustanovitev prepotrebne godbe na lok. Odbor bo povabil vse tiste, kateri do sedaj niso podpirajoči člani godbe, k pristopu, ter bo le po gmotnem vspehu tega poziva odvisno, kako se bo od sedaj naprej naša godba razvijala. Treba je torej pred vsem zanimanja, vstrajnega, nepristranskega dela, precejšnje denarne podpore ter sploh naklonjenosti.

(V mestni župniji Novo mesto) je bilo l. 1905: rojenih 50 otrok, 20 moškega, 30 ženskega spola; nezakonskih 7 (3 od tu, 4 od drugod). — Oklicanih je bilo 12 parov, poročenih tu 7 parov. — Mrličev je bilo 37; moškega spola 17, ženskega 20; samskega stanu 18, zakonskega ali vdovskega 19; do 10. leta jih je umrlo 11, od 10. do 20. leta 1, od 20. do 30. leta nobeden, od 30. do 40. leta 2, od 40. do 50. leta 1, od 50. do 60. leta 2, od 60. do 70. leta 4, od 70. do 80. leta 9, od 80. do 90. leta 6, od 90. do 100. leta 1. Za tuberkulozo je umrl 1, za srčnimi boleznimi 6, za pljučnimi boleznimi 7, za boleznij sopil 3, (davica 1), za otroškimi boleznimi 8, za starostnimi boleznimi 5, po 1 za boleznimi na možganih, trebuhu, žolčniku, želodcu, jetrih, oprsju; ponesrečil se je 1. Nalezljivih boleznij ni bilo.

(Najlepše razglednice v Rudolfovem) z novo mestno hišo in pogledom po glavnem trgu ter čez most na griček Božjega groba izšle so ravnokar v zalogi J. Krajec nasl. Krasna slika hvali v prvi vrsti izvrstnega našega fotografa R. Dolenca v Kandiji. A nič manj mojstrsko je izbrala tvrdka J. Krajec nasl. barve, katere so v kaj lepi harmoniji posipane po sliki tako, da se mora pripoznati vsestransko hvalevreden okus pri celi izpeljavi. Slavnemu občinstvu je s temi razglednicami zelo ustrezno, zato jih pa tudi prav pridno kupuje. V kratkem izidejo v tej zalogi in v isti lepi izpeljavi nove razglednice s podobo celega Novega mesta.

(Oratorijska koncerta) „Glasbene Matice v Ljubljani. V nedeljo, dne 14. januarja in v sredo, dne 17. januarja proizvajala bo „Glasbena Matica“ v Ljubljani krasno, veliko, novo delo „Canticum canticorum“ ali „Visoka pesem kralja Salomona“, pod vodstvom konc. vodja g. J. Hubada. Velik komponent, morda najboljši, kar jih sedanja laška glasba premore, je Henrik Bossi. On velja za najboljšega klasika moderne laške resnejše godbe. „Visoka pesem“ je že njegovo 120. delo. Od cele svetovne oratorijske literature zadnjih let je pa najlepše. Delo se v Avstriji razven v Pragi še ni nikjer izvajalo, krasno pa je tako, da se je na Nemškem, Angleškem, Holandskem in Francoskem tekom 4—5 let že tridesetkrat v velikih koncertih z največjim vspehom izvajalo. V delu „Canticum canticorum“ sta dve veliki solistovski partiji; sopranska

partija izvaja besede „neveste“, ki po tolmačenju predstavlja „Cerkev Kristusovo na zemlji“, baritonska partija pa izvaja besede „ženina“, Kristusa“. Sopransko partijo „neveste“ pela bo odlična koncertna pevka iz Dunaja, gospa Henrijeta Kury, katera je ori oratoriju sv. Frančiška v stolni cerkvi tudi sopransko partijo pela. Veliko in hvaležno baritonsko partijo „ženina“ bo izvajal kot sodelujoč solist operni pevec slovenskega gledališča gospod Jan Ourednik, ki je ljubljene slovenskega gledališkega občinstva in od katerega je pričakovati, da bo s svojim visokim baritonskim glasom visoko partijo dela najkrasnejše in z največjim učinkom izvedel. Mešani zbor „Glasbene Matice“, okoli 140 pevcev in pevk ima izvajati v oratoriju krasne zборе, poleg tega nastopi veliki orkester godbe c. kr. pešpolka št. 27, pomnožen z nekaterimi člani „Glasb. Matice.“ Koncerta se priredita v veliki zgornji dvorani „Narodnega Doma“ in se pričneta obakrat točno ob polu 8. uri zvečer. Vstopnice se dobivajo v predpredaji pri g. J. Lozarju na Mestnem trgu in sicer sedeži po 5, 4, 3, in 2 K; stojišča po 1 K 60 h.

(Svinjske sejmice v Mokronogu), to je vsaki prvi četrtek v mesecu, se prav dobro razvijajo, dasiravno jih imamo še le polovico leta. Na te sejmice pripelje se jako veliko prašičev toda žalibog še vedno premalo, ker veliko oddaljenih kupcev mora oditi, ne da bi kaj kupili. Kakor kaže, postale bodo te sejmice središče kupčije s prešiči, bodisi plemenih bodisi rejenih za mesarje, za celo Dolenjsko. Zatorej vabimo vsacega, kdor želi kaj dobro prodati ali kupiti, naj pride na naše sejmice. Pripeljite, prešičerejci, veliko prešičev, da se kupci ne bodo pritoževali.

(Današnji list) obsega deset strani.

Gospodarske stvari.

— (Zakaj je treba živino snažiti?) Živina se mora čediti zaraditega, da se kožno hlapenje vrši pravilno. Ako živalska koža ni čista, ampak zadelana s prahom in blatom, potem se kožno hlapenje, ki je važen del tako imenovane telesne presnove, ne more ugodno rešiti. V tem slučaju pa tudi krma ne zaleže, kakor bi bilo želeto. Ako hočemo tedaj od živine dobrih koristi in ugodnega vspevanja, potem jo moramo snažiti. To snaženje naj se izvršuje redno vsak dan. Vsak dan je treba za česalo in kitačo prijeti in živino dobro očediti. Prav sedaj po zimi lahko obračamo na to stran vso našo pozornost. Skrbimo pa tudi za snažne hleve.

— (Nesnaga po hlevih.) Po hlevih se nahaja tu in tam toliko stare pajčevine in drugih smeti, da je skrajni čas, da se zopet enkrat do dobrega osnažijo. Sploh bi se moralo v hlevih paziti na večjo snago, še posebno v hlevih, kjer imamo molzno goved in v katerih imamo opraviti z mlekom. Saj vzdrževanje potrebne snage ne stane nobenih posebnih stroškov, ne dela. Naj se toraj stropi in stene z metljo ali omelom očedijo. Po drugih krajih se stene in strop vsako leto pobelijo in celo po dvakrat, posamezna mesta pa tudi po večkrat. To je prav! V takih hlevih je zrak veliko čistejši, kar ugaja živini ravno tako kakor ljudem.

— (Koliko mleka se oddaja iz okolice v Novo mesto?) Kmetijska podružnica je v zadnjem času poizvedovala po vsih bližnjih vaseh, koliko mleka se oddaja v Novo mesto. Kakor so dognala ta poizvedovanja, dobiva mesto čez leto in dan poprek po 700 l mleka na dan. Na leto bi se ga po tem takem prodalo skupaj okoli 255.000 litrov. Brez dvoma bi se lahko še več mleka pridelovalo in oddajalo. Ko bi se okoličani poprijeli intenzivne kravje reje in ko bi ustanovili mlekarstvo, v katero bi lahko oddajali vsako množino mleka, gotovo bi se lahko dohodki iz mlekarstva izdatno povzdignili. V tem slučaju bi bilo pa tudi mesto dobro preskrbljeno z mlekom in še posebej z raznimi mlečnimi izdelki kar se sedaj ne more trditi ne o eni ne o drugi stvari.

— (Kmetijsko-poučno potovanje kranjskih vinogradnikov na Tirolsko.) Letošnje jesen priredi c. kr. kmetijska družba v svrhu poučevanja vinstva in zlasti umnega kletarstva poučno potovanje na južno Tirolsko. Udeležnike tega potovanja bo vodil deželni potovalni učitelj za

vinstvo g. J. Gombač. To potovanje se priredi koncem septembra in se bodo vse podrobnosti o tem potovanju pravočasno priobčile.

— (Čiščenje semen.) Sedaj je ugodna prilika, da skrbimo za seme, ki ga potrebujemo spomladi. Pri nas so njive plevelne pogostoma zaradi tega, ker ne sejemo čistega semena, ampak seme, ki ima še mnogo plevelnega zrnja. Letos je med ovsem veliko osata. Naj se tedaj tudi iz ovsia izloči to škodljivo seme. Če sejemo sami osat, potem ni nič čudnega, da se ga ne moremo znebiti po naših njivah. Osat je poleg perenke (pinice) najbolj škodljivi plevel po naših njivah. Zato ga je treba z vsemi sredstvi zatirati. Kar ga je v žitnem semenu, naj se izloči s pomočjo trijerja, kar se ga je pa že na njivi zasejalo, naj se zatira s pridno pletvijo.

— (Poučno potovanje v Švico) je naslov ravnokar izišli knjigi, ki jo je izdala c. kr. kmetijska družba kranjska kot VI. zvezek svoje „Kmetijske knjižnice“ in ki jo je spisal gospod Viljem Rohrman, pristav kranjske kmetijske šole na Grmu. Pisatelju ni bil namen podati v svojem spisu popis poučnega potovanja kranjskih kmetovalcev v Švico poleti 1904 na običajni način, temveč spisati poučno knjigo v prid našim kmetovalcem, ki naj spoznajo, da je Švica postala prva z gledna živinorejska dežela samo zato, ker so tamošnji živinorejci pri svojem delu hodili edino pravo pot do zaželenega cilja, ki je začrtan na vednostni podlagi, to je z obilnim gnojenjem pridelovati veliko dobre krme, z zadostnim pokladanjem vzrejati goved, ki donša največje dohodke, in z umnim izbiranjem plemenskih živali ustvariti goveje pasme, ki vsestransko zadostujejo. Pisatelj je popisal, kako je ravnati z gnojem in z gnojnic, kako se prideluje krma, kako se oskrbujejo travniki, nadalje je opisal planinarstvo, živinorejo, mlekarstvo in sirarstvo ter sploh vse, kar je v Švici v kmetijstvu dobrega in lepega, torej tudi za nas spodbudnega. Ker je knjiga zanimivo ter živahno pisana, prepletena z dogodki naših potnikov-rojakov, zato je obenem mikavna in nad vse poučna. Vsebinska te knjige torej ni suhoparna kmetijska teorija, temveč iz življenja posnet popis z glednega gospodarjenja šviških kmetov. Knjigi je pridejana krasno izdelana slika udeležencev ter 33 drugih slik, ki pojasnjujejo berivo, med njimi več velikih podob, ki kažejo šviško plemensko goved v taki popolnosti, kakor jih doslej še ni imela nobena slovenska strokovna knjiga. Z izdajo te knjige je kranjska kmetijska družba podala Slovencem novo učilo, in vsak naš gospodar, ki se količkaj zanima za kmetijski napredek, mora to knjigo kupiti. Knjiga se dobiva pri kmetijski družbi v Ljubljani po 1 K s poštnino vred. Denar je z naročilom vred naprej poslati.

— (Sosedna Razumnika govedoreja) je naslov VII. zvezku „Kmetijske knjižnice“, ki jo izdaja c. kr. kmetijska družba kranjska. Dr. L. Steuert, živinozdravnik in profesor kr. bavorske kmetijske akademije v Weihenstephanu, je doslej spisal 5 v resnici poljudnih kmetijskih knjig, in sicer v obliki pogovorov med vaščani in brez vseh za kmeta nepotrebnih vednostnih pritisklin, zato so se pa Steuertove knjige med nemškimi kmeti tako hitro razširile, kakor nobene druge. Kmetijska družba je že lansko leto izdala Steuertovo „Sosedna Razumnika prasičjo rejo“, in kako prav je to storila, je dokaz velika priljubljenost in hitra razprodaja knjige. To dejstvo je pa bilo tudi povod, da je kmetijska družba sklenila izdati tega pisatelja „Govedorejo“, ki sedaj dotiskana in s 60 podobami opremljena pred nami leži. Prevod te knjige, kakor lanske, je oskrbel družbeni ravnatelj g. Gustav Pirc, ki je dobro poznajoč naše razmere, knjigo priredil primirno našim potrebam. „Sosedna Razumnika govedoreja“ je v resnici poljudno kmetijsko berilo in izvrsten praktičen vodnik za vsakega živinorejca, bodisi za kočarja, ki ima eno kravo v hlevu, ali pa za graščaka, ki ima velik hlev poln govedi. V knjigi je prav preprosto in poljudno povedano, kako je umno ravnati s plemenskimi biki, kako postopati pri porodih krav in kako je pravilno vzrejati in krmiti goved. Ugovore starokopitnih sosedov ve Razumnik na razumljiv način spodbijati, in ravno v obliki pogovorov med naprednim Razumnikom in starokopitnimi sosedi izvojevani prepiri dajo knjigi zanimivost, da jo vsak prebere, kdor jo v roko vzame, in da se prav gotovo najtrdovratnejši starokopitnik izpreobrne. Živinoreja je pri nas najiminitnejša panoga kmetijstva,

zato naj vsak živinorejec to novo knjigo pri kmetijski družbi v Ljubljani kupi za 1 krono. Naročilom na knjigo je denar takoj pridejati.

V slovo! Ker mi pri svojem odhodu v Ljubljano ni bilo mogoče se pri več dragih prijateljih in znancih osebno posloviti, izvršujem tem potom prijetno dolžnost ter se od vseh najpristrénejše poslavljam. Priporočujem se v nadaljni prijateljski spomin. — Spoštovanjem in iskrenim pozdravom

Janez Klemenčič, c. kr. poštni blagajnik.

Rudolfovo, 11. januarja 1906.

(14)

Naznanila mestnega magistrata.

Proračun za leto 1906.

A. Potrebščina.		K	v
I. Uprava v občē:			
Funkcijska pristojbina župana		1000	—
Tajnikova plača		1600	—
Redarstvo		3700	—
Prižigalec		720	—
Gozdni paznik		192	—
Obleka stražnikom		600	—
Pisarniške in uradne potrebščine		2000	—
Vozni stroški		50	—
Odgon.		300	—
Razno		100	—
II. Uprava mestne imovine:			
Davki in ekvivalent		3300	—
Vzdržavanje mestnih poslopij		600	—
Nakup zemljišč		500	—
Nakup in poprava hiš		100	—
Orodje in rekviziti		200	—
Pasivne obresti		—	—
Zavarovalnina		150	—
Gozdni stroški		400	—
Kopališče		1000	—
Sejmišče		900	—
Razno		300	—
III. Ceste, ulice, trgi:			
Čiščenje mesta		1500	—
Razsvetljava mesta		1800	—
Kanali in jarki		1000	—
Razno		200	—
IV. Zdravstvene in blagotvorne zadeve:			
Bolnica za silo		250	—
Dilančeva ustanova		300	—
Giselina ustanova		100	—
Gimnazijska jubilejna ustanova		100	—
Ustanova povodom 50 letnice Njega Veličanstva		400	—
Ubožni in hiralni zaklad		3500	—
Podpore raznim društvom		1000	—
Konjač		30	—
Zaklad za stavbo bolnice		877	51
Dolhof-ova ustanova		80	—
Razno		100	—
Podpore društvom		1000	—
1. Gasilno društvo	250	K	
2. Dijaška kuhinja	150	"	
3. Usmiljeni bratje	200	"	
4. Mestna godba	250	"	
5. Olepševalno društvo	50	"	
6. Učiteljski konvikt	100	"	
V. Šole:			
Deška šola		600	—
Dekliška šola		1400	—
Obrtna šola		300	—
Zaklad za stavbo dekliške šole		230	—
VI. Vojaška nastanitev:			
Nastanjenje vojakov		250	—
Razno		50	—
		Skupaj	31779.51
B. Pokritje.			
I. Uprava v občē:			
Pristojbine za meščansko pravo		—	—
Pristojbine za ogleda		150	—
Pristojbine za razglase		120	—
Odgon		300	—
Živinski potni listi		200	—
Redarstvo		270	—
Razno		10	—
II. Uprava mestne imovine:			
Najemnina od poslopij		12400	—
Najemnina od zemljišč		120	—
Materijal in rekvizite skupila		20	—
Užitnina		—	—
Doklade		9100	—
Gostaščina		2800	—

Tržna štantnina	750.—
Pristojbine	5150.—
Mestni lov	65.—
Pasji davek	350.—
Gozdni dohodki	5900.—
Priznanila	49.—
Kopališče	100.—
Obresti od obligacij	808.—
Obresti od aktivnih glavníc	558.—
Žganje	1550.—
Pivo	1400.—
Razno	20.—

III. Ceste, ulice, trgi:

Razni dohodki	20.—
-------------------------	------

IV. Zdravstvene in blagotvorne zadeve:

Bolnica za silo	250.—
Dilančeva ustanova	300.—
Ubožni in hiralni zaklad	3500.—
Zaklad za stavbo bolnice	30.—
Dolhofova ustanova	80.—

V. Šole:

Zaklad za stavbo dekliške šole	30.—
Obresti od Arkotove ustanove	224.—

VI. Vojaška nastanitev:

Povračilo vojaštva	150.—
Skupaj	46774.—

Izredni stroški.

Amortizovanje in obrestovanje posojil:

Pri mestni hranilnici v Rudolfovem naj. posojilo	950.—
Pri mestni hranilnici v Rudolfovem naj. posojilo	3657·50
Pri mestni hranilnici v Rudolfovem naj. posojilo	3657·50
Pri kranjski hranilnici v Ljubljani naj. posojilo	2100.—
Pri kranjski hranilnici v Ljubljani naj. posojilo	3500.—
IV. rok c. kr. drž. upravi za zgradnjo mostu čez Krko	1000.—
Skupaj	14865.—

A. Potrebščina.

Redni stroški	31779·51
Izredni stroški	14865.—

B. Pokritje.

Skupni znesek	46774.—
-------------------------	---------

Pojasnilo.

Predbaciya se novomeški ženski podružnici Ciril-Methodove družbe, da se je polastila celega dobička ljudske veselice, prirjene od obeh podružnic dne 2. julija 1905. Dobiček 400 K se je ves poslal glavni družbi; polovica pod imenom ženske, druga polovica pod imenom moške podružnice. Izkazan pa v „Vestniku“ Ciril-Methodove družbe ni zato, ker ta izkazuje doneske podružnic za l. 1904, in še ne za l. 1905, kar prinese prihodnji „Vestnik“, ki izide šele koncem leta 1906. Toliko v blagohotno pojasnilo.

Odbor ženske podružnice Ciril-Methodove družbe za Novo mesto.

Preklic. (15)

Podpisani s tem obžalujem vso lažljivo govorjenje zoper g. Janeza Ferliča v Rudolfovem in njegovo tehtnico ter se mu zahvaljujem za oprostitev od tožbe. V to svrhu sem položil po ukazu g. Ferliča 20 K v ubožno blagajno v Novem mestu.

Gotna vas, 11. januarja 1906.

Franc Šetina.

Zahvala. (20)

Za obile dokaze srčnega sočutja povodom bolezni in smrti našega presrečno ljubljenega soproga, ozir. brata, svaka in strica, blagorodnega gospoda

dr. Kaspar Pamer-ja

c. kr. profesorja na višji gimnaziji v Rudolfovem

kakor tudi za prelepe vence in mnogobrojno spremstvo k njega zadnjemu počitku, izrekamo tem potom najtoplejšo zahvalo. Osobito se še zahvaljujemo mil. g. proštu za tolažilne obiske, preč. duhovščini, blag. gosp. šolskemu svétniku, p. n. učiteljstvu, g. dr. Defranceschiju za njegov ljubeznjiv trud, sl. voj. veteranskemu društvu, gg. pevcem in dijakom tukajšnje gimnazije.

Rudolfovo, dne 24. dec. 1905.

Žalujoči ostali.

Umrli so:

30. dec.: Franc Klemenčič, c. kr. pisarniški ravnatelj v pok., 74 let, kronična tuberkuloza, št. 212.

8. jan.: Frančiška Binter, c. kr. sodn. kancelista vdova, 53 let, srčna hiba, št. 224.

Loterijske številke.

TRST, 5. januarja	59	82	80	66	29
GRADEC, 13. januarja	81	22	8	25	20

Zahvala. (13)

Vsem, ki so nam izkazali ob smrti našega iskreno ljubljenega, nepozabnega očeta, gospoda

Franc Klemenčič-a

c. kr. pisarniškega ravnatelja v pok.

tolažeče svoje sočutje, posebej še spoštovanemu g. c. kr. višjemu okr. zdravniku dr. J. Vaupotiču za večletni trud in požrtvovalnost, velespoštovanim gg. pisarniškim uradnikom za darovani krasni venec, kakor tudi vsem, ki so dražega pokojnika v tako častnem številu spremljali k zadnjemu počitku, izrekamo tem potom najserčnejšo zahvalo.

Žalujoči ostali.

Zahvala. (21)

Povodom nenadomestljive izgube naše preljubljene mamice, gospe

FANI BINTER

došlo nam je toliko izrazov sožalja, da se nam ni možno vsakemu posebej primerno zahvaliti. Izrekamo torej tem potom svojo najiskrenejšo zahvalo vsem onim blagim prijateljem in znancem, ki so pokojnico v njeni mučni bolezni tolažili, osobito preč. g. kap. vikarju Watzlu za njegove tolažilne posete, nadalje preblag. g. dr. Vaupotiču za njegovo brezprimerno požrtvovalnost v bolezni ter sploh vsem onim, ki so pokojnico spremlili k poslednjemu počitku, osobito še preč. kap. duhovščini, čč. oo. frančiškankom ter čč. usmiljenim bratom. Bog povrni!

Žalujoči ostali.

Plesna veselica

2. svečana v gostilni pri g. Windischerju v Kandiji.

(1-0-2)

se dobé le pri

SINGER Ko.

akc. družba za šivalne stroje
NOVO MESTO, Glavni trg 88.

Svarimo s tem najnujnejše svoje odjemalce pred šivalnimi stroji, ki jih ponujajo drugi trgovci pod imenom „izvirne Singere“. Ker mi svojih strojev nikdar ne oddajamo takim trgovcem, obstoje taki „izvirni Singerjevi stroji“ k večjemu iz starih rabljenih, iz tretje roke dobljenih šivalnih strojev, za katere ne moremo niti prevzeti kako poroštvo, niti doposlati posamnih delov.

Družinski blaginji je posvečena skrb naših gospodinj!

**Kathreinerjeva
Kneippova sladna kava**

je edina sladna kava, ki dobiva po Kathreinerjevem načinu posebnega proizvodnje priljubljeni vonj in dobri okus znate kave. Njene velike, vobče priznane zdravstvene prednosti so čestokrat poudarjali najodličnejši strokovnjaki znanstva.

Poleg izdatnega prihranka v vsakem gospodinjstvu je vsakdanja uporaba zlasti za mladino neprecenljive vrednosti!

Poudarjajte pri nakupovanju izrečno ime KATHREINER in zahtevajte le izvirne zavoje z varstveno — znamko »župnik Kneippe«.

Odda se na deželi služba

(12)

mašinista

ki zna stroje dobro popravljati in je tudi o parnih kotlih in parnih strojih dobro podučten. Oženjeni imajo prednost. Ponudbe s podatki sposobnosti na uredništvo „Dol. Novic“ pod znamenjem „P. 200“.

Franc Klemen poprej Wittine v Črmošnjicah proda vsa svoja posestva

ležeča v davčnih občinah Štale, Črmošnjicah, Blatnikih in Planini, obstoječa s prilično 300 oralov zemljišča, zraven hiš, gospodarskih poslopij itd. itd.; mej tem tudi novo zidan mlin, moderno opremljen na turbine. Prodalo se bo ali skupna posestva ali pa tudi na parcele. V zadnjem slučaju se vrši parceliranje meseca aprila. — Natančnejši podatki se bodo o pravem času v tem listu naznanili.

(19-3-1)

(60-12-11)

Jaz

ne poznam v dosego nežnega, čistega lica in odstranitev pég, boljšega in vspešneje delujočega zdravilnega mila kot je znano

Bergmann-ovo lilijino milo
(znamka: 2 rudarja)

tvrdke Bergmann & Co., Tečen ob Elbi.

Dobi se komad po 80 h pri:
lekarn. S. pl. Sladovič in v trgovini A. Oblak v Novem mestu.

OKLIC.

(11)

Vsled sklepa c. kr. okrajnega sodišča v Rudolfovem dne 31. decembra 1905 A 392/7 dovoljena prostovoljna dražba v zapuščino g. Antona Vrtačiča v Rudolfovem spadajočih dragocenosti in hiše na Pristavi, pripisane k posestvu vlož. št. 349 k. o. Povhovca, vršila se bo

19. januarja 1906

ob 10. uri dopoludne v notarski pisarni v Rudolfovem, kjer se izvejo tudi na ogled dani pogoji.

Rudolfovo, 2. januarja 1906.

Prodaja vina.

Imam v kleti več sto hektolitrov pristnega belega, črnega in rudečega starega in novega vina, domače rakije, brinovca in finega namiznega olja iz oljk po primerno nizkih cenah.

Ivan Pujmann,

(229-12-6)

vinogradnik in trgovec (Vodnjan Dignano-Istra.

! POZOR !

(262-5-5)

Meseca oktobra t. l. odprl sem v Št. Jerneju

ključavničarsko obrt

v hiši g. župana Polanca. Izdelujem vse, od najpriprostejšega do najfinejšega, umetno kakor tudi stavbeno ključavničarstvo. Vsa naročila se izvršujejo točno in po nizki ceni. Pri zunanjih naročilih naj se blagovoli vposlati vzorec. — Se priporočam slavnemu občinstvu.

Z odličnim spoštovanjem

J. Pirkovič.

Naznanilo sedlarske obrti.

Podpisani vljudno naznanjam preč. duhovščini in slavnemu občinstvu, da izvršujem na tukajšnjem mestu že od 1. aprila 1905 sedlarsko obrt. — Priporočujem se tedaj prav toplo za cenjena naročila kakor: tapeciranje kočij in vozov, hišne oprave ter sploh vsa v to stroko spadajoča dela.

Cene nizke, delo dobro in postrežba solidna!

Spoštovanjem Anton Valentinčič,

(17-3-1)

sedlar v Rudolfovem.

Iščem primernega

pristavnika [majerja]

za majhno posestvo na Dolenjskem. — Natančne ponudbe naj se meni pošljejo.

(18-4-1)

Avgustin Zajec, restavrater
Ljubljana, Rimska cesta 24.

Bratje Brüner

(260-6-5)

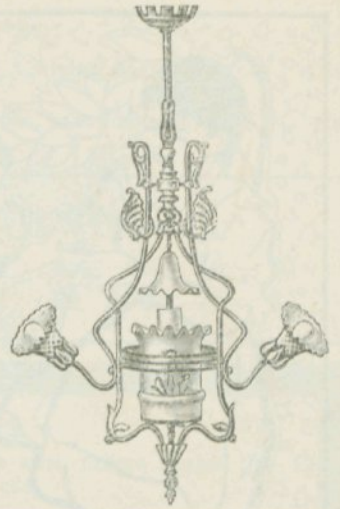
Dunaj X. Eugengasse 57.

c. kr. priv. tovarna potrebščin za razsvetljava za električno luč, plin, acetylen in petrolej
priporoča svojo bogato zalogo
lestencov, namiznih svetilk, razsvetljav za strop itd. itd. v najnovjšem slogu
in najfinejši izpeljavi, za stanovanja, hôtele, restavracije, tovarne itd.

==== Za vsako sezono novosti! ====

Proračuni in ilustrovani ceniki so brezplačno na razpolago.

Specijaliteta: Petrolejske peči „Aleksander“.

Otvoritev nove trgovine

s špecerijskim in galanterijskim blagom
v Novem mestu, Glavni trg št. 46
(na stari pošti, Fichtenau-ova hiša.)

Podpisani se bodem vsestransko potrudil, da bodem postregel slavnemu občinstvu vedno s svežim blagom in po najnižjih cenah ter se najuljudnejše priporočujem v prav mnogorojni obisk. — Trgovina na drobno in debelo.

(2-3-2) Z odličnim spoštovanjem Ivan Bajželj.

Prostovoljno na prodaj:

Ena lepa njiva, ena hosta (Portowald), ena kočija in eden navaden sejmarski voz. — Natančneje se izve pri Rudolfu Muhviču v Rudolfovem. (7-2-2)

Zaradi preselitve prodam v dobrem stanu nahajajočo se

hišo v Črnomlju

na Glavnem trgu pod jako ugodnimi pogoji. Hiša je pripravna za vsako obrt in prodajalno, v kateri se tudi zdaj nahaja že urarska trgovina.

(4-3-2) Davorin Frančič, klobučar v Rudolfovem.

Proda se iz proste roke po primerni ceni

==== posestvo na Moravi ==== (16-2-1)

pol ure od Ajdovca, obsegajoče hišo, pôd, stajo, njive in hosto.
Več pove lastnik Anton Kovač, Morava, p. Žužemberk.

STANOVANJE.

V Kandiji hiš. št. 4 (pri Bobnarju) se takoj odda stanovanje, obstoječe iz treh sob.

Več pove g. profesor dr. Marinko. (289-0-3)

ŽENSKE LASE

(234-24-6)

zmešane in rezane, kupujem na malo in veliko. Vsaki nabiralec las naj se prepriča, da plačujem od zdaj ysekakor najvišjo ceno. Izdelujem vsa vlasuljarska dela, vlasulje (baroke), lasne verižice, kite in umetne slike iz las po najnovjšem načinu. — V zalogi imam najfinejša mila svetovnoznane tvrdke H. Kielhauser, Gradec, kakor tudi znano Bergmannovo lilijino milo z znamko „dva rudarja“. Dišave za obleko in mnogo priznane tekočino Bay-Rum, katera rabi proti izpadanju las in očiščuje prhut.

Spoštovanjem se priporočujem Ivan Svetec,
brivec in vlasuljar, Rudolfovo, Glavni trg (nasproti mestne hiše).

Zdravje je največje bogastvo! Zdravje je največje bogastvo!

(266-20-4)

KAPLJICE SV. MARKA.

Te glasovite in nedosegljive „Kapljice sv. Marka“ se uporabljajo za zunanjo in notranjo uporabo. Osobito odstranjujejo trganje in koljenje po kosteh, nogah in rokah, ter izlečijo vsaki glavobol. One delujejo nedosegljivo in spasonosno pri boleznih na želodcu, ublažujejo katar, urejujejo izmečke, odpravijo nadubo, bolečine in krče, pospešujejo in zboljšujejo prebavo, čistijo kri in čreva. Preženejo velike in male gliste, ter vse bolezni, izvirajoče od glist. Delujejo izborno proti hripavosti in prehlajenju. Lečijo vse bolezni na jetrih in slezih ter kóliko in ščipanje v želodcu. Odpravijo vsako mrzlico in vse bolezni, izvirajoče od mrzlice. Te kapljice so najboljše sredstvo proti boleznim na maternici in madronu, radi tega ne bi smele manjkati v nobeni meščanski in kmetski hiši.

Dobiva se samo: Mestna lekarna, Zagreb. — Raditega naj se naroča naravnost pod naslovom: „Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg št. 50, poleg cerkve sv. Marka.“

Denar se pošilja naprej ali povzame. Manj kakor 12 steklenic se ne pošlje. Cena je naslednja in sicer franko postavljeno na vsako pošto:

1 ducat (12 stekl.) 4 K — v 3 ducati (36 stekl.) 11 K — v
2 ducata (24 stekl.) 8 K — v 4 ducati (48 stekl.) 14 K 60 v
5 ducatov (60 stekl.) 17 K — v

Na razpolago imam na tisoče priznanih pisem, katerih mi ni mogoče radi pomanjkanja prostora navesti. Zato navajam samo imena nekaterih gospodov, ki so uporabljali „kapljice sv. Marka“ z najboljšim vspehom, ter popolnoma ozdravili: Ivan Baretinčič, učitelj; Stjepan Barić, župnik; Ilija Mamić, opankar; Janko Kišnji, kr. nadlogar; Stjepan Seljanić, seljak; Sofija Vukelić, šivilja itd. itd.

MESTNA LEKARNA, Zagreb, Markov trg št. 50, poleg cerkve sv. Marka. Ustanovljeno leta 1360.